

Lodenn 1: Ar Republik hag ar c'heodedouriezh
Tem 1: talvoudoù, pennaennoù hag arouezioù ar Republik

Liberté • Égalité • Fraternité

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE

I. Talvoudoù ha pennaennoù

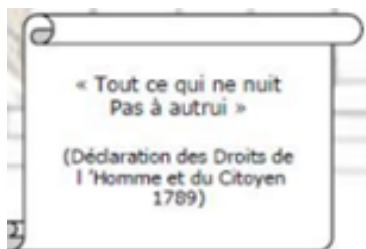
Ur Republik eo Frañs

Demokratel

- d'ar geodediz eo ar galloud a ren dre dileuridi dilennet en doare demokratel.(riegezh broadel)
- Ar vouezhiadeg hollek kuzh hag ingal.
- Diazez an demokratelezh eo disparti ar galloudoù(n'int ket e daouarn ar memes den).
- Frankizoù pennañ gwarezet

FRANKIZ

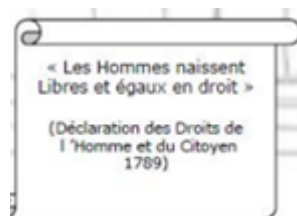

Laik

- Frankiz koustiañs ha frankiz relijion evit an holl dud(lezenn disparti ar Stad hag an Ilizoù e 1905)
- * ne arc'hanta ket ar Republik ar lidoù relijiel

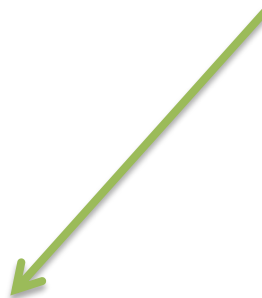

INGALDED

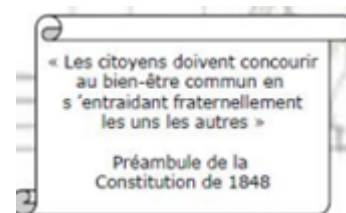

Dirannabl

- * unvan eo an tiriad
- * Yezh ofisiel : ar galleg
- * Memes lezenn evit an holl

BREUDEURIEZH

Sokial

- *Kenskoazell evit an dud get an RSA(revenu de solidarité active, gopr izelañ roet da dud n'o deus ket a labour) pe ar CMU(couverture maladie universelle)
- *Ar skoliata ret ha digoust a zo ur skouer arall eus ar republik sokial.

GER -STUR

II. Arouezioù ar Republik c'hall

Ar c'hog:

Krouet eo er Grennamzer hag en XIX vet kantved

Daet eo e-kerzh ar c'hanvedoù **arouez ar vroad gall**, adkemeret e-pad an Dispac'h.

Implijet en **estrenvro** evit reprezantiñ Bro C'hall, dreist-holl **er sport**.

Ar banniel triliv:

Unvaniezh ar livioù **Pariz (glas-ruz) hag ar rouantelezh (gwenn)** e-pad **an dispac'h gall**

Banniel ofisiel abaoe fin XIXvet kantved

Emañ war ar **savadurioù ofisiel**, evel skolioù publik, ti-preded, tier-kêr lakaet pa vez kounaet darvoudoù (11 a viz Kalañv-gouañv), e-pad dibunadegoù sportivel...

Ger-stur Franiz-ingalded-breudeuriezh

Ger-nerzhak ganet e-pad an **Dispac'h**

Dielfennet evel pennaenn e-pad dispac'h 1848

Skrivet e-barzh ar Vonreizh, enskrivet àr dalbenn an tier-kêr, perzhioù-moneiz ha timbroù...

Gouel broadel 14 aviz Gouere

Lidiñ a **ra gouel ar C'hevredad** d'ar 14 a viz Gouere 1790 (deiz ha blez **krogad ar Bastille d'ar 14 a viz Gouere 1789**).

Gouel ofisiel abaoe ar IIIvet Republik.

Hiziv-an-deiz **gouel ar vroad**, ar Republik: dibunadeg ar soudarded, bal-dañs, tan-arvest

Kan broadel Ar Marseillaise

Kanaouenn-vrezel savet e **1792** get **Rouget de Lisle**.

Lesanvet Marseillaise peogwir e oa kanet get Marseilliz e Pariz. **Kan broadel edan ar IIIvet Republik**

Difenn ar vammvro hag ar Republik

Klevet e vez anezhi d'ar 14 a viz Gouere, e-pad dibunadegoù ofisiel, prezegenn Prezidant ar Republik, dibunadegoù sportivel.

Liberté • Égalité • Fraternité

Marianne

Arouez digouezehet da vare an Dispac'h (Marie-Anne, anv bihan ledanet)

Boned a Phrygie: **arouez ar frankiz** (sklaved daet da vout dieub e Bro C'hres)

Hantergorf en tier-kêr, timbroù, dielloù ofisiel (an taosoù...)

Alegorienn ar Republik hag ar frankiz

An Pantheon

Savadur istorel e Pariz

Savet En XVIIIvet kantved (1791)

Bez republikan eo, lec'h ar memor a-stroll

Kavet e vez ar re o deus enoret istor Frañs (V. Hugo, Pierre ha Marie Curie, Jean Moulin, V. Schoelcher, Voltaire, Zola...)

GERIAOUEG POUEZUS

Pennaenn: reolenn da heuliiñ (principe).

Talvoud diazez: mennozh a stur ur gevredigezh pe un den (valeur).

Keodedouriezh: liamm etre ur den hag ur stad hag a ro dezhañ gwirioù ha dleadoù.

Keodedad: un den 18 vlez, paotr pe plac'h, get ar vroadelezh gall getañ hollad e wirioù politikel (gwir votiñ ha da vout dilennet) ha sivil (dimeziñ, labourat, bout perc'henn).

Republik: diàr al latin res publica = an dra foran, tra ar bobl): renad politikel e-lec'h ma vez sevenet ar galloud get ar bobl pe dre hanterouriezh kannaded anvet geti.

Laikelezh: neptu e vez ar stad da geñver ar relijionoù.

Demokratelezh: sistem politikel diazezet àr riegezh ar bobl (souvereniezh ar bobl = dezhi eo ar galloud).

Keodedegezh: perzh mat an hani a zo emouestlet da vat an holl hag a laka interestoù an holl a-raok e interestoù personel.

Bonreizh: hollad an testennoù-diazevez àr aozadur ha mont en-dro ar Republik hag a verk gwirioù ha dleadoù he geodediz.

Dirannabl: ne c'hell ket bout rannet

III. Broadelezh, keodedouriezh gall ha keodedouriezh europat

A. Bout keodedad gall

-Evit **bout keodedad gall** e rank kaout ar vroadelezh gall, kaout ar vroadelezh gall, kaout 18 vlez ha kaout ar gwirioù keodedel ha politikel

-Bout keodedad gall a dalv kaout **gwirioù met ivez dleadoù**.

Gwirioù politikel : gwir votiñ

Gwirioù keodedel : frankz disklêriñ e veno, ober e soñj, frankiz perc'henniñ, frankiz hiniennel, ingalded dirak ar lezenn, surentez.

Gwirioù ekonomikel: liammet get bed al labour(kevrad labour, frankiz kevredañ, gwir harz labour)

Gwirioù sokial : retred, restaolet pa oc'h klañv, gwir mont d'ar skol

Dleadou (deverioù) : paeañ an tailhoù, doujiñ doc'h ar lezennoù, keodedegezh(civisme), difenn e vro.

B. Kaout ar vroadelezh gall

-Hervez ar lezenn 1998 hag ar C'hod sivil, e c'hell ar vroadelezh gall bout roet :

- **Doc'htu goude bout ganet(gwir gwad);**
- **Get disklêriadur ur bugel ganet e Frañs (gwir douar).**
- **Get disklêriadur goude 4 blez dimeziñ;**
- **Dre naturaliziñ(goulenn).**

C. Bout keodedad europat

Hervez ar **feur-emglev Maastricht e 1992**, evit bout keodedad europat eo **ret kaout broadelezh ur vro ezel a Unvaniezh Europat**.

Bout keodedad europat a dalv bout keodedad e-barzh unan ag ar 27 Stad ezel a Unvaniezh europat.

Roiñ a ra ar **c'heodedouriezh europat** gwirioù nevez d'ar geodediz:

-Votiñ ha bout kannad evit an dilennadegoù ti-kêr hag evit deputed ar Parlamant Europat

-Gwir mont-dont ha chomel en ur stad ezel a UE

-Gwir kas ur lizher-klemm er Parlamant europat

-Gwarez diplomatek an holl Stadoù ezel a UE: kartenn europat asurañs kleñved

DEIZIADOU POUEZUS

Eost 1789: Disklêriadur Gwirioù Mab-den hag ar C'heodedad

1848: ar vouezhiadeg hollek evit ar baotred

1905: lezenn disparti ar Stad hag an Ilizoù

1944: ar vouezhiadeg hollek evit ar vaouezed

1992: feur-emglev Maastricht

1792: 1 añ Republik

1848-1852: Eil Republik

1870-1940: Trede Republik

1946-1958: 4vet Republik

1958-: 5vet Republik

GERIAOUEG POUEZUS

Keodedouriezh : liamm etre ur den hag ur stad hag a ro dezhañ gwirioù ha dleadoù.

Keodedad: un den 18 paotr pe plac'h get ar vroadelezh gall getaen hollad e wirioù politikel(gwir votiñ ha da vout dilennet) ha sivil(dimeziñ , labourat, bout perc'henn).

Gwir gwad : al lec'h ganedigezh a ro ar vroadelezh

Gwir gwad: ar gerent a ro ar vroadelezh d'o bugale.

Naturaliziñ: kaout ar vroadelezh àr-lerc'h bout goulennet.

Keodedegezh: perzh mat an hani a zo emouestlet da vat an holl hag a laka interestoù an holl a-raok e interestoù personel.

Broad: ur gumuniezh tud dezhe ur yezh, un tiriad, un istor boutin hag enni ar c'hoant da veviñ asamblez.

Broadelezh: kumuniezh tud dezhe un orin, ur yezh, un tiriad, un istor boutin.